

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege
pentru modificarea articolului 1 din Legea nr. 54/2003
privind contracararea activității extremiste**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege pentru modificarea articolului 1 din Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste.

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Sergiu Litvinenco

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. /2022

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea articolului 1 din
Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea articolului 1 din Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste, înaintat cu titlu de inițiativa legislativă (nr. 310 din 15 iulie 2022) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică că aceasta nu poate fi susținută din următoarele considerente.

Prin proiectul de lege se propune completarea art. 1 lit. b) din Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste în sensul excluderii din categoria atributelor și simbolurilor general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni a benzilor și a panglicilor purtate în cadrul evenimentelor consacrate sărbătoririi Zilei Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru independența Patriei - 9 mai.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei informative, proiectul de act normativ are drept scop restabilirea justiției istorice, permițând cetățenilor să-și manifeste respectul și aprecierea față de curajul și vitejia înaintașilor, fără ca aceste acțiuni să fie calificate ca încălcări.

În legătură cu propunerea înaintată prin proiectul dat, este necesar de remarcat că acesta trebuie analizat într-o strânsă legătură cu ultimele intervenții operate în cuprinsul Legii nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste (prin intermediul Legii nr. 102/2022 pentru modificarea unor acte normative), prin care s-a consacrat o formă nouă a activității extremiste interzise de lege, care se manifestă prin „etalarea, confecționarea, răspândirea, precum și deținerea în vederea difuzării publice a atributelor ori simbolurilor general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni”.

În continuarea acestor prevederi, norma vine cu explicații referitoare la expresia „atribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni”, prin acestea înțelegându-se drapelele, benzile și panglicile colorate/de conștientizare (banda bicoloră negru-portocaliu), emblemele (elemente grafice, litere sau cifre și combinații ale lor), insignele, uniforme, sloganurile, formulele de salut, precum și orice alte asemenea însemne utilizate de către participanții la acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și de

către persoane care, fără a fi participanți la acțiunile respective, contribuie la mediatizarea și propagarea în societate a unor idei de instigare, justificare, glorificare sau de absolvire de răspundere pentru acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității. Caracterul general cunoscut al unor asemenea atribute și simboluri se reține doar în cazurile când atributele și simbolurile respective, precum și conotațiile specifice ale acestora sunt cunoscute în mod obiectiv publicului larg la nivel internațional și local.

Suplimentar, este necesar de remarcat că, în contextul interdicției etalării benzii bicolore negru-portocaliu, legiuitorul a admis o singură dispensă pentru anumite categorii de persoane, stabilind că nu constituie atribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, benzile și panglicile care sunt parte componentă a însemnelor, a medaliilor și a ordenelor acordate persoanelor pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial.

Autorii proiectului de lege transmis spre avizare menționează faptul că formula actuală consacrată de legiuitor instituie situații inechitabile în anumite cazuri particulare de etalare a benzii bicolore negru-portocaliu, motiv pentru care vin cu o intervenție suplimentară în textul normei respective, care are drept scop declarat „restabilirea justiției istorice, permițând cetățenilor să-și manifeste respectul și aprecierea față de curajul și vitejia înaintașilor noștri, fără ca aceste acțiuni, fără ca aceste acțiuni să fie calificate ca infracțiuni administrative”.

În acest context, ținem să precizăm că potrivit paragrafului 47 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 28/2015, Curtea statuează că libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele societății democratice și o condiție pentru progresul și împlinirea persoanei. Totodată, este de menționat că libertatea de exprimare mai poate fi supusă unor restrângeri prin prisma prevederilor speciale impuse de art. 32 alin. (2) și (3) din Constituție.

În acest sens, norma constituțională prevede că exercitarea libertății exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul persoanei la viziune proprie. De asemenea, norma constituțională permite autorităților publice să interzică și să pedepsească prin lege acțiunile de contestare și defăimare a statului și poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și la alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.

Astfel, potrivit prevederilor actuale de la art. 1 lit. b) din Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste, etalarea, confecționarea, răspândirea, precum și deținerea în vederea difuzării publice a benzii bicolore negru-portocaliu (cu excepția expresă când această bandă este parte componentă a însemnelor, a medaliilor și a ordenelor acordate persoanelor pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial) sunt considerate activități extremiste și sunt interzise de lege. Opțiunea legiuitorului a survenit în contextul în care la moment banda bicoloră negru-portocaliu (panglica Sf. Gheorghe) este cunoscută

în cercurile largi ale populației ca unul dintre simbolurile războiului Rusiei împotriva Ucrainei (fiind notorii cazurile de utilizare a benzii respective de forțele separatiste din regiunea Donbass a Ucrainei).

De menționat că, potrivit argumentării oferite de autori, prevederilor din Legea nr. 102/2022 prin care s-a interzis etalarea acestei benzi de către persoane, în ultima perioadă s-a atestat o sporire a cazurilor de utilizare pe teritoriul Republicii Moldova a simbolurilor folosite în războiul din țara vecină, care susțin, justifică și glorifică acțiunile agresorilor (banda bicoloră negru-portocaliu fiind unul dintre simbolurile cel mai des utilizate). Utilizarea unei astfel de simbolici, pe lângă faptul că promovează indirect războiul, duce la apariția unor tensiuni sociale și creează premise pentru ațâțarea urii interetnice. S-a mai remarcat faptul că în urma unei analize a practicii legislative internaționale recente cu referire la acest aspect, s-a constatat că un șir de state au inițiat și au realizat o incriminare similară a utilizării simbolurilor războiului.

Schimbarea conotației utilizării benzii bicoloră negru-portocaliu a survenit în contextul situației regionale grave, afectate de acțiunile militare desfășurate pe teritoriul statului vecin, Ucraina, și al riscurilor de securitate internă, precum și în vederea excluderii unor manifestări exprese care ar contribui la mediatizarea și propagarea în societate a unor idei de instigare, justificare, glorificare sau de absolvire de răspundere pentru acțiunile de agresiune militară, crime de război și crime împotriva umanității. Este necesar a se constata că aceste riscuri subzistă și în continuare în societatea din Republica Moldova, motiv pentru care o revizuire a opticii legiuitorului la momentul de față nu este oportună.

Cât privește limitele acceptabile ale utilizării benzii bicoloră negru-portocaliu stabilite la art. 1 lit. b) din Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste, sesizăm că la momentul actual nu constituie atribute și simboluri general cunoscute ce sunt utilizate în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni, benzile și panglicile care sunt parte componentă a însemnelor, a medaliilor și a ordenelor acordate persoanelor pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial.

Propunerea autorilor proiectului de lege privind permiterea suplimentară a purtării benzilor și panglicilor în cadrul evenimentelor consacrate sărbătoririi Zilei Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru independența Patriei – 9 mai prezintă o carență semnificativă față de situația permisă deja de Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste. Astfel, criteriul prevăzut de lege pentru identificarea permisibilității purtării benzii este obiectiv (banda/panglica să fie parte componentă a însemnelor, a medaliilor și a ordenelor acordate persoanelor pentru participarea la cel de-al Doilea Război Mondial), care poate fi probat și constatat ușor, fără a lăsa loc de interpretări și situații abuzive. În cazul propus prin proiectul transmis spre avizare, simplul fapt că banda bicoloră negru-portocaliu va fi purtată în contextul unor evenimente legate de celebrarea Zilei Victoriei nu exclude faptul că purtarea acestor benzi de către

anumite persoane va fi folosită în alte scopuri și va fi însoțită de alte acțiuni ale subiecților respectivi, care au contribuit la faptul ca această bandă să fie interzisă (propagarea în societate a unor idei de instigare, justificare, glorificare sau de absolvire de răspundere pentru acțiunile de agresiune militară), sub paravanul evenimentelor de comemorare a participanților la cel de-al Doilea Război Mondial. În aceste situații, prin adoptarea propunerilor din proiect, se va crea o situație practică de impunitate pentru persoanele care vor manifesta un asemenea comportament, creându-se totodată și premisele pentru apariția unor situații conflictuale în societate cu ocazia celebrării acestei sărbători, considerente care credem că urmează a fi evitate.

Ținând cont de cele expuse *supra*, proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste nu se susține.